

HULLADÉKCSÖKKENTÉS ÉS ÚJRAHASZNÁLAT A HÉTKÖZNAPOKBAN – A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG KICSIBEN

A körforgásos gazdaság népszerű hívószó az Európai Unióban, mind a környezetvédelmi, mind a gazdaságpolitikai célkitűzésekben megjelenik. De vajon mennyire ismeri a lakosság a fogalmat, és ami ennél is fontosabb: mennyire érti a céljait?

Az Európai Unióban személyenként átlagosan évi 480 kilogrammnyi szemét képződik, amelynek mindössze 12 százalékát hasznosítjuk. E tény rávilágít arra, hogy nem az újrahasznosításra, hanem a megelőzésre kellene fektetni a hangsúlyt. Ha már mindent megtettünk a megelőzéssel kapcsolatban, akkor lehet elgondolkodni a keletkezett hulladék felhasználásának leghatékonyabb módjáról. A hagyományos „lineáris szemlélet” helyett – amelynél a hulladék kikerül a zárt anyagkörforgásból, és lerakóba vagy hulladékégetőbe kerül – a „körforgásos szemlélet” felé szükséges elmozdulni. A körforgás lényege, hogy az egyik életciklus hulladéka a következő életciklus alapanyagává válik, biztosítva az energiaforrások jobb kihasználását.

A körforgásos gazdaság szereplői közül nem lehet kihagyni a lakosságot, azt az Európában élő több száz millió embert, akinek fogyasztóként hozott döntései meghatározók a lineáris gazdasági modelltől való átállásban. Minél inkább felismerik saját felelősségüket abban, hogy milyen termékeket támogatnak vásárlásaikkal, és hogy miként bánnak a hulladékkal, annál hamarabb lehet sikerre vinni ezt a közös jövőnk szempontjából létfontosságú vál-

lást. A lakossági szemléletformálás épp ezért minden szektornak feladata. Éppúgy a termékek gyártóinak, mint a kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézeteknek.

Szemléletformálás minden fronton

A körforgásos gazdaság kutatásának egyik meghatározó hazai szereplője, a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. is kiemelten kezeli a témával kapcsolatos ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenységet, és igyekszik minden olyan nemzetközi és országos kezdeményezéshez csatlakozni, amely a hulladék

keletkezésének megelőzésére, az újrahasználatra és az újrahasznosításra hívja fel az emberek figyelmét. Az idén több programmal is bekapcsolódtak a november 16–24. között tartott európai hulladékcsökkentési hétbe. Többek között tudományos konferenciát és workshopokat szerveztek, és pályorientációs napon is részt vettek.

„Felelős kutatóként nem mehetünk el a mellett a tény mellett, hogy Földünk erőforrásai végesek, pazarló életmódunkkal már most több erőforrást használunk fel, mint amennyit a bolygó egyáltalán biztosítani tud nekünk. Látjuk, hogy bizonyos kritikus, a mindennapjainkhoz nélkülözhetetlen(nek gondolt)

nyersanyagaink belátható időn belül elfognak, a keletkező hulladék hasznosítása viszont nagyon alacsony szinten van. Kutatóintézetünk alapszabályban deklarált feladata a közvélemény tájékoztatása a kutatási eredményekről, valamint a tudomány és a társadalom egy platformra hozása. Ezt a munkát segíti elő intézetünk science shopja – mondta lapunknak **Chrabák Péter**, a Bay Zoltán Kutatóintézet Circular Economy kutatási szakterületének vezetője, akit az európai hulladékcsökkentési hét keretében szervezett budapesti programon értünk el. A lakosság lehető legszélesebb körének megszólítása volt a célja a november 23-án a Szimpla Kertben megtartott, Hulladékcsökkentés a hétköznapokban – Légy környezettudatos! című rendezvénynek, amelyen megmutatták a hétköznapi hulladék újrahasznosítása mellett azt is, hogy miként lehet csökkenteni az élelmiszer-hulladék mennyiségét. Olyan fiatal kutatókkal lehetett találkozni, akik elkötelezett nagykövetei a környezettudatos szemléletnek. Az érdeklődők kipróbálhatták, hogy nem is olyan nagy ördögösség ékszereket készíteni PET-palackból, és saját maguk gyárthattak kozmetikumot természetes anyagokból (ajakírt), vagy fríshíthették fel régi, rozsdás fémtárgyaikat. A program része volt Renaichance

„zero worries” workshopja is, ahol régi, kidobásra ítélt ruhadarabok kelhetnek új életre.

A kezdeményezéshez a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. is csatlakozott, hozzájárulva a környezettudatosabb szemlélet kialakításához.

Az újrahasználat szerepe a körforgásos gazdaságban

A saját ügyességük és kreativitásuk tesztelése mellett a résztvevők elméleti tudásukat is gyarapíthatták, és gondolataikat is megoszthatták egymással. Az újrahasználat szerepe a körforgásos gazdaságban címmel tartott workshopon. Az interaktív beszélgetés házigazdái Chrabák Péter és **Kálai Katalin** (Bay Zoltán Science Shop) voltak. A beszélgetés gondolatébresztő előadással kezdődött, amelyben többek között szó esett arról is, hogy a kutatók a körforgásos szemléleten belül megkülönböztetnek kétféle irányzatot, a 3R (Reduce, Reuse, Recycle) és a C2C (bölcstől bölcsőig) szemléletet. Fókuszba került az újrahasználat, azon belül pedig az újrahasználati központok. Az újrahasználati központ koncepciója többet takar egy hulladékudvarnál: elsősorban a hulladékátvitel, az újrahasználatra előkészített (megjavított) használt termékek piaca, miközben szemléletformáló központként is működik.

Erre hazai jó példa az FKF két budapesti Szemléletformáló és Újrahasználati Központja. Az előadás során számos európai példát is megismerhettek a résztvevők, amelyekből kiderült, hogy további funkciókkal bővíthetők az újrahasználati központok, például kölcsönzési szolgáltatással, csereberekplatformmal vagy épp közösségi javítóműhellyel.

Az előadást követően a résztvevők élénk beszélgetésen vitatták meg az újrahasználat nehézségeit, saját tapasztalataikat. Abban egyetértettek, hogy nem könnyű környezettudatosan élni, hosszú időnek kell eltelnie ahhoz, hogy az emberek szemlélete és hozzáállása megváltozzon, és bizony néha nagyon kell „akarni” helyesen eljárni, mert a bürokrácia vagy a jogszabályi háttér rendezetlensége megnehezíti a jó szándék tettekre váltását. A nehézségek ellenére úgy látták, hogy van esély a társadalmi változásra, hiszen mostanra sok olyan környezetkárosító gyakorlat kikapott a hétköznapokból, amelyik harminc éve még mindennapos volt. Arról viszont nem született konszenzus a beszélgetés során, hogy a jutalmazás vagy a szankcionálás a célravezetőbb a szélesebb tömegek szemléletformálásában – mindkettő mellett és ellen is elhangzott jó néhány érv.